

УДК 342.951:351.753(477)

DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.92.3.19>

ДОБРОВІЛЬНА ЗДАЧА ЗБРОЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПАРТНЕРСТВА ПОЛІЦІЇ ТА НАСЕЛЕННЯ

Дрок І.С.,
*кандидат юридичних наук, доцент,
завідувач навчально-дослідної лабораторії
превентивної діяльності
та соціологічних досліджень
Дніпровського державного університету внутрішніх справ
ORCID: 0000-0002-9722-2376*

Пісоцька К.О.,
*доктор філософії в галузі права,
доцент кафедри адміністративного права і процесу
Дніпровського державного університету внутрішніх справ
ORCID: 0000-0002-9108-2640*

Дрок І.С., Пісоцька К.О. Добровільна задача зброї як інструмент партнерства поліції та населення.

Статтю присвячено комплексному дослідженню добровільної задачі зброї як правового, превентивного та комунікаційного інструменту партнерства між Національною поліцією України та цивільним населенням в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення. Обґрунтовано, що масова мілітаризація населення, ускладнений контроль за переміщенням озброєння та зростання ризиків незаконного обігу вогнепальної зброї потребують переорієнтації поліцейської діяльності з переважно репресивних підходів на сервісно-превентивні моделі взаємодії з громадянами.

У статті визначено поняття та правову природу добровільної задачі зброї, з'ясовано її місце в системі протидії незаконному обігу зброї та розкрито сутність цього інституту як елементу філософії community policing. З'ясовано, що добровільна задача зброї займає важливе місце в системі протидії незаконному обігу вогнепальної зброї, доповнюючи репресивні та адміністративно-юрисдикційні заходи превентивним механізмом. Доведено, що добровільна задача зброї є ефективним інструментом партнерства між поліцією та населенням, який відповідає ідеології community policing. Підтверджено, що добровільна задача зброї сприяє зменшенню кількості нелегального озброєння, підвищенню рівня публічної безпеки та формуванню довіри населення до поліції. Особливу увагу приділено аналізу сталих механізмів партнерства поліції й населення, зокрема через комунікацію, залучення громад до ухвалення безпекових рішень, діяльність поліцейських офіцерів громади та використання цифрових сервісів.

На основі узагальнення національної практики та сучасних безпекових викликів запропоновано авторську модель добровільної задачі зброї в Україні, що поєднує нормативно-правовий, організаційно-управлінський, інформаційно-аналітичний і соціально-комунікативний компоненти. Обґрунтовано доцільність її впровадження як складової державної політики стабілізації незаконного обігу вогнепальної зброї та інструменту забезпечення сталого переходу до мирного правопорядку. Зроблено висновок, що розвиток інституту добровільної задачі зброї на засадах партнерства є необхідною умовою підвищення ефективності превентивної діяльності Національної поліції України у повоєнний період.

Ключові слова: Національна поліція України, зброя, цивільна вогнепальна зброя, боєприпаси, контроль за обігом зброї, community policing, адміністративно-юрисдикційна діяльність, превентивна діяльність, безпека.

Drok I.S., Pisotska K.O. Voluntary surrender of weapons as a tool of partnership between the police and the population.

The article is devoted to a comprehensive study of the voluntary surrender of weapons as a legal, preventive and communication tool of partnership between the National Police of Ukraine and the civilian population in the conditions of martial law and post-war reconstruction. It is substantiated that the mass militarization of the population, complicated control over the movement of weapons and the increase in the risks of illegal trafficking of firearms require a reorientation of police activities from predominantly repressive approaches to service-preventive models of interaction with citizens. The article defines the concept and legal nature of voluntary surrender of weapons, clarifies its place in the system of combating illegal trafficking of weapons and reveals the essence of this institution as an element of the philosophy of community policing. It is found that voluntary surrender of weapons occupies an important place in the system of combating illegal trafficking of firearms, complementing repressive and administrative-jurisdictional measures with a preventive mechanism. It has been proven that voluntary surrender of weapons is an effective tool for partnership between the police and the population, which corresponds to the ideology of community policing. It has been confirmed that voluntary surrender of weapons contributes to reducing the number of illegal weapons, increasing the level of public safety and building public trust in the police. Particular attention is paid to the analysis of sustainable mechanisms for partnership between the police and the population, in particular through communication, community involvement in making security decisions, the activities of community police officers and the use of digital services.

Based on the generalization of national practice and modern security challenges, an author's model of voluntary surrender of weapons in Ukraine is proposed, which combines regulatory, organizational and managerial, information and analytical and socio-communicative components. The feasibility of its implementation as a component of state policy to stabilize the illegal circulation of firearms and a tool to ensure a sustainable transition to peaceful law and order is substantiated. It is concluded that the development of the institution of voluntary surrender of weapons on the basis of partnership is a necessary condition for increasing the effectiveness of the preventive activities of the National Police of Ukraine in the post-war period.

Key words: National Police of Ukraine, weapons, civilian firearms, ammunition, control over the circulation of weapons, community policing, administrative and jurisdictional activities, preventive activities, security.

Постановка проблеми. Проблематика незаконного обігу зброї в Україні набула особливої гостроти у зв'язку з тривалими бойовими діями, масовою мілітаризацією населення та об'єктивними труднощами контролю над переміщенням зброї в умовах воєнного стану. За офіційними даними Міністерства внутрішніх справ України, протягом 2024 року (у порівнянні з 2023 роком) виявлено на 6% більше фактів незаконного поводження зі зброєю (з 5,3 тис. до 5,6 тис.), розкрито на 7% більше таких злочинів (з 4,4 тис. до 4,7 тис.) та розслідувано на 10% більше (з 3,8 тис. до 4,2 тис.) кримінальних проваджень відповідної категорії. Із незаконного обігу вилучено 4,7 тис. одиниць вогнепальної зброї та понад 16,1 тис. гранат, 11,8 тис. мін та інших боєприпасів, понад 1,7 млн набоїв різних калібрів і понад 3,1 тони вибухових речовин [1]. У таких обставинах традиційні репресивні та превентивні підходи поліцейської діяльності виявляються недостатніми: ефективне стримування незаконного обігу зброї потребує партнерства між правоохоронними органами та громадянами.

Важливим інструментом модернізації контролю за обігом зброї стало запровадження з червня 2023 року Єдиного реєстру зброї, який функціонує у складі єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України. Станом на вересень 2025 року реєстр містить відомості про 1,1 млн власників та 1,4 млн одиниць зброї [2]. Впровадження цифрових інструментів дало змогу забезпечити прозорість обліку, унеможливити дублювання дозволів, скоротити час обробки заяв, а також підвищити довіру населення до дозвільної системи поліції. Водночас, одним із ключових інструментів такої взаємодії залишається інститут добровільної здачі зброї, що дозволяє поєднати інтереси держави у забезпеченні безпеки та інтереси громадян у уникненні кримінальної відповідальності, збереженні життя й здоров'я людей та формуванні довіри до поліції. Станом на серпень 2025 року понад 10,5 тисяч громадян звернулися до територіальних підрозділів Національної поліції з метою задекларувати свою зброю (більше, ніж 11 тисяч одиниць вогнепальної зброї

та понад 5 мільйонів боєприпасів) [3]. У 2025 році найбільше задекларовано зброї, що надійшла від громадян, які проживають поблизу лінії фронту, що пов'язано як із безпековими чинниками, так і з підвищеною увагою з боку населення до питань законного володіння озброєнням [3].

У сучасній поліцейській практиці добровільна здача зброї розглядається не лише, як правовий механізм звільнення особи від відповідальності, а й як елемент філософії community policing, заснованої на відкритості, комунікації й співучасті населення у забезпеченні публічної безпеки. Водночас ефективність цієї моделі залежить від низки факторів: рівня довіри громадян до правоохоронних органів, доступності інформаційних сервісів, чіткості нормативно-правового регулювання, психологічних аспектів взаємодії між поліцейськими та населенням, а також здатності держави створювати умови для безпечного і зручного повернення зброї. Для України, яка перебуває в умовах воєнного стану та наближається до повоєнного етапу відновлення, даний напрямок роботи Національної поліції України є надзвичайно актуальним.

Мета дослідження полягає у здійсненні комплексного аналізу процедури добровільної здачі зброї як юридичного, соціального та комунікаційного інструменту партнерства поліції та населення, а також у визначенні перспектив формування ефективної української моделі добровільного роззброєння цивільного населення. Для досягнення мети поставлено такі завдання: визначити поняття та правову природу добровільної здачі зброї; встановити місце добровільної здачі в системі протидії незаконному обігу зброї; з'ясувати сутність добровільної здачі зброї як інструменту партнерства поліції й населення; дослідити сталі механізми партнерства між поліцією та населенням; запропонувати модель добровільної здачі зброї в Україні.

Стан опрацювання проблематики. Нормативно-правові аспекти врегулювання обігу зброї в умовах воєнного стану досліджували Миронюк Р.В., Миронюк С.А., Санакоєв Д.Б. та інші вчені України [4; 5]. Бахчев К.В., Бочковий О.В., Дрок І.С., Дудоров О.О., Камишанський О.Ю., Левик В.Д., Покайчук В.Я., Свірін М.О., Фоменко А.Є., здійснили у 2023 році аналіз діяльності підрозділів Національної поліції щодо запобігання правопорушенням у сфері обігу вогнепальної зброї з практичними рекомендаціями щодо підвищення ефективності даного напряму роботи поліції [6]. Чепіжко А.А. у 2023 році присвятила своє дисертаційне дослідження адміністративним послугам МВС України у сфері ліцензування об'єктів дозвільної системи [7]. Група вчених закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання у 2024 році безпосередньо досліджували різні аспекти вилучення, прийняття у населення вогнепальної зброї, боєприпасів, у тому числі невстановленого походження, що опинилися у їхньому володінні з різних причин (знайдені, передані тощо): Білик В.М., Бугайчук К.Л., Варивода В.І., Ганжа Т.В., Джафарова О.В., Дрок І.С., Дуванський О.Ф., Йосипів Ю.Р., Корж Є.М., Музичук Е.О., Собакарь А.О., Шатрава С.О. та інші [8; 9; 10; 11]. Інша група вчених у 2025 році безпосередньо досліджували особливості та тактичні прийоми взаємодії підрозділів Національної поліції України з цивільним населенням у процесі вилучення незаконної вогнепальної зброї, боєприпасів та вибухових пристроїв у повоєнний період: Булачек В.Р., Гречанюк А.О., Йосипів Ю.Р., Лиса М.О., Курляк М.Д. [12]. Водночас, процедура добровільної здачі зброї як інструмент партнерства поліції та населення дотепер досліджена не була.

Виклад основного матеріалу. Питання добровільної здачі зброї знаходиться на перетині кримінального та адміністративного права, формуючи складний комплекс правових норм, спрямованих на мінімізацію незаконного обігу зброї та запобігання злочинності. У науковій доктрині цей інститут трактують як особливий превентивний захід, що дозволяє поєднати правоохоронну функцію держави з принципом гуманізму, адже добровільна здача дає можливість особі уникнути кримінальної відповідальності за незаконне зберігання чи носіння зброї, водночас сприяючи зміцненню публічної безпеки та довірі між поліцією та населенням держави.

Добровільна здача зброї – це передбачений законом правовий механізм, за якого особа з власної ініціативи передає органам поліції зброю, боєприпаси чи вибухові речовини, що незаконно перебувають у її володінні, з метою звільнення від кримінальної відповідальності. Відповідно до положень кримінального законодавства, така здача визнається обставиною, що усуває караність діяння, оскільки засвідчує відсутність у особи злочинного умислу на подальше використання зброї.

Правова природа добровільної здачі полягає у тому, що вона є актом поведінки (дією), яку добровільно здійснює особа, не перебуваючи під примусом чи загрозою викриття. Важливою умовою є ініціативність дій громадянина, що відрізняє добровільну здачу від вилучення зброї під час обшуку, затримання або інших слідчих чи оперативних заходів. У юридичній літературі до-

бровільна здача розглядається як форма «активного каяття» у широкому розумінні, хоча її правові наслідки регулюються спеціальними нормами, а не статтями про звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з каяттям.

В Україні правові засади добровільної здачі встановлено, насамперед, у Кримінальному кодексі України (ст. 263), який визначає, що особа, яка добровільно здала органам влади зброю, боєприпаси, вибухові речовини або пристрої, звільняється від кримінальної відповідальності. Додаткове регулювання здійснюється відомчими актами МВС України щодо порядку прийому зброї, оформлення відповідних документів, забезпечення її обліку та зберігання.

Добровільна здача зброї є важливим елементом системи превенції та кримінальної політики, оскільки дозволяє: зменшувати кількість зброї, що перебуває поза обліком; попереджувати насильницькі злочини та нещасні випадки; залучати громадян до забезпечення публічної безпеки; формувати довіру населення до поліції; знижувати навантаження на правоохоронну систему. З огляду на сучасну безпекову ситуацію, інститут добровільної здачі зброї має стати одним із ключових напрямів державної політики України у сфері внутрішньої безпеки, що потребує комплексного законодавчого, організаційного та комунікаційного забезпечення.

У сучасних умовах повномасштабної збройної агресії та очікуваного повоєнного періоду особливої актуальності набуває впровадження інноваційних інструментів стабілізації незаконного обігу вогнепальної зброї та забезпечення ефективної реалізації процесів роззброєння цивільного населення. Такі інструменти мають ґрунтуватися на поєднанні адміністративно-правових, організаційно-управлінських, цифрових та соціально-комунікативних механізмів, спрямованих як на мінімізацію ризиків криміналізації обігу зброї, так і на формування довіри населення до інститутів публічної влади.

Одним із ключових інноваційних напрямів є цифровізація державного контролю за обігом вогнепальної зброї шляхом удосконалення єдиних інформаційно-аналітичних систем МВС України. Інтеграція реєстрів легальної, вилученої, викраденої, задекларованої та добровільно зданої зброї з аналітичними платформами кримінальної розвідки дає змогу здійснювати прогнозування ризиків, виявляти латентні канали незаконного обігу та забезпечувати оперативне реагування на загрози публічній безпеці. Використання елементів штучного інтелекту та аналізу великих масивів даних підвищує спроможність правоохоронних органів до виявлення нетипових моделей переміщення та використання зброї.

Важливе значення у контексті повоєнного роззброєння має впровадження сервісно-орієнтованих моделей взаємодії поліції з населенням, зокрема через спрощені та прозорі процедури декларування і добровільної здачі вогнепальної зброї. Застосування електронних сервісів подання повідомлень, попереднього запису, інформування громадян про правові наслідки зберігання зброї, а також гарантування звільнення від юридичної відповідальності у разі добровільної здачі сприяє зниженню рівня прихованого володіння зброєю та підвищенню правосвідомості населення.

Окрему групу інноваційних інструментів становлять соціально-психологічні та комунікаційні технології, орієнтовані на зміну ставлення цивільного населення до зберігання вогнепальної зброї в мирний час. Проведення цільових інформаційних кампаній, залучення органів місцевого самоврядування, ветеранських і громадських організацій, а також використання міжнародного досвіду програм «зброя в обмін на безпеку» або матеріальні й нематеріальні стимули дозволяють забезпечити добровільний характер роззброєння без застосування репресивних заходів.

Інноваційним організаційним інструментом стабілізації незаконного обігу зброї є міжвідомча координація та функціонування спеціалізованих консультативно-дорадчих органів, діяльність яких спрямована на узгодження дій суб'єктів сектору безпеки і оборони, аналіз загроз та вироблення єдиної державної політики у сфері контролю за обігом вогнепальної зброї. Такий підхід забезпечує комплексність реагування та знижує фрагментарність управлінських рішень у повоєнний період.

Таким чином, інноваційні інструменти стабілізації незаконного обігу вогнепальної зброї та реалізації повоєнного роззброєння цивільного населення мають системний характер і повинні реалізовуватися на основі поєднання технологічних рішень, правових гарантій, міжінституційної взаємодії та соціально орієнтованих механізмів, що у сукупності сприятиме підвищенню рівня публічної безпеки та сталості правопорядку в Україні.

У сучасних умовах трансформації системи публічної безпеки особливого значення набуває формування сталих механізмів партнерської взаємодії між органами Національної поліції та на-

селенням територіальних громад. Такий підхід ґрунтується на концепції community policing, відповідно до якої забезпечення публічної безпеки та правопорядку розглядається як спільна відповідальність держави й суспільства. У контексті протидії незаконному обігу вогнепальної зброї та реалізації повоєнного роззброєння цивільного населення партнерство поліції й громади виступає ключовим чинником підвищення ефективності превентивних заходів.

Сталі механізми партнерства передбачають системну та інституціоналізовану взаємодію, що виходить за межі епізодичних контактів і набуває характеру постійного діалогу. Насамперед ідеться про залучення представників громад до процесів ухвалення рішень у сфері безпеки, спільне визначення локальних безпекових проблем і вироблення шляхів їх вирішення. Така взаємодія сприяє підвищенню рівня довіри населення до поліції, що є необхідною передумовою добровільної співпраці громадян із правоохоронними органами, зокрема у питаннях повідомлення про факти незаконного зберігання чи обігу зброї.

Важливим елементом формування партнерських відносин є впровадження механізмів двосторонньої комунікації між поліцією та громадою. Регулярні зустрічі поліцейських із мешканцями, проведення громадських слухань, консультацій та інформаційно-роз'яснювальних заходів дозволяють не лише інформувати населення про стан безпеки в громаді, а й отримувати зворотний зв'язок щодо діяльності поліції. У повоєнний період такі механізми мають особливе значення, оскільки сприяють зниженню соціальної напруги, подоланню страхів та недовіри, пов'язаних із обігом вогнепальної зброї.

Створення сталих механізмів партнерства також передбачає активне залучення органів місцевого самоврядування, громадських організацій, ветеранських об'єднань і закладів освіти. Комплексний характер такої взаємодії дозволяє формувати спільні превентивні програми, спрямовані на підвищення правової культури населення, формування відповідального ставлення до зберігання та використання зброї, а також стимулювання добровільної здачі вогнепальної зброї після припинення воєнного стану.

Особливу роль у розвитку партнерства відіграє запровадження поліцейських сервісів, орієнтованих на потреби громади. Йдеться про діяльність поліцейських офіцерів громади, використання цифрових каналів комунікації, прозорість та відкритість інформації про роботу поліції. Такі інструменти сприяють підвищенню сприйняття поліції як сервісної служби, що діє в інтересах громадян, а не виключно як карального органу.

Отже, створення сталих механізмів партнерства між поліцією та населенням у громаді є необхідною умовою ефективної реалізації державної політики у сфері публічної безпеки. У контексті повоєнного роззброєння цивільного населення саме партнерська модель взаємодії забезпечує баланс між вимогами безпеки держави та дотриманням прав і законних інтересів громадян, що, у свою чергу, сприяє довгостроковій стабілізації безпекового середовища в Україні.

З метою мінімізації ризиків криміналізації обігу вогнепальної зброї в повоєнний період та забезпечення належного рівня публічної безпеки доцільним є впровадження комплексної моделі добровільної здачі зброї цивільним населенням, що ґрунтується на принципах правової визначеності, сервісності, довіри до державних інституцій та міжвідомчої координації. Запропонована модель розглядається як елемент державної політики стабілізації незаконного обігу зброї та складова перехідного механізму від умов воєнного стану до мирного правопорядку.

Концептуально модель добровільної здачі зброї передбачає поєднання нормативно-правового, організаційно-управлінського, інформаційно-аналітичного та соціально-комунікативного блоків. Нормативно-правовий блок має забезпечувати чітке правове регулювання процедур добровільної здачі, декларування та утилізації вогнепальної зброї, включно з безумовним звільненням особи від кримінальної та адміністративної відповідальності за незаконне зберігання у разі добровільної здачі, за винятком випадків використання зброї як знаряддя злочину. Такий підхід формує правові гарантії для цивільного населення та усуває один із ключових стримувальних чинників участі громадян у програмах роззброєння.

Організаційно-управлінський компонент моделі передбачає створення єдиної сервісної інфраструктури добровільної здачі зброї на базі підрозділів Національної поліції України з можливістю залучення центрів надання адміністративних послуг, мобільних пунктів приймання та спеціалізованих виїзних груп у громадах з підвищеним рівнем ризику. Особливу роль відіграє чітка стандартизація процедур приймання, обліку, транспортування, зберігання та подальшої утилізації або перерозподілу зданої зброї, що унеможливорює її повторне потрапляння в незаконний обіг.

Інформаційно-аналітичний блок моделі ґрунтується на використанні цифрових інструментів обліку та моніторингу. Передбачається інтеграція даних про добровільно здану зброю до єдиної інформаційної системи МВС із застосуванням кримінальної аналітики для виявлення територіальних і типологічних особливостей незаконного обігу. Запровадження електронних сервісів попереднього повідомлення про намір здати зброю, а також цифрових каналів консультування громадян сприяє зниженню бар'єрів участі населення у програмі добровільної здачі.

Соціально-комунікативний компонент моделі орієнтований на формування мотивації цивільного населення до добровільного роззброєння. Йдеться про реалізацію цільових інформаційних кампаній, спрямованих на роз'яснення правових наслідків зберігання зброї в мирний час, переваг добровільної здачі та гарантій безпеки для особи. Доцільним є залучення органів місцевого самоврядування, ветеранських спільнот, громадських організацій та лідерів громадської думки як посередників між поліцією і населенням, що сприяє підвищенню рівня довіри та зниженню соціальної напруги.

Важливим елементом запропонованої моделі є система стимулювання добровільної здачі зброї, яка може поєднувати нематеріальні та соціально орієнтовані стимули, зокрема пріоритетний доступ до адміністративних послуг, участь у програмах безпеки громади, а також можливість у встановленому законом порядку набути право власності на окремі види зброї після завершення перевірок. Застосування стимулюючих механізмів має виключно добровільний характер і не підмінє собою правові гарантії.

Таким чином, запропонована модель добровільної здачі зброї в Україні є багаторівневою системою, спрямованою на поетапне скорочення обсягів незаконного обігу вогнепальної зброї, зниження криміногенних ризиків та забезпечення сталого переходу до мирного правопорядку. Її впровадження сприятиме підвищенню ефективності діяльності Національної поліції України, формуванню партнерських відносин із громадянами та зміцненню загальнонаціональної системи публічної безпеки.

Висновки. У результаті проведеного дослідження встановлено, що добровільна здача зброї за своєю правовою природою є комплексним міжгалузевим інститутом, який поєднує норми кримінального та адміністративного права і виконує превентивну функцію у сфері забезпечення публічної безпеки. Вона характеризується ініціативністю дій особи, відсутністю примусу з боку держави та настанням спеціальних правових наслідків у вигляді звільнення від кримінальної відповідальності за незаконне поводження зі зброєю. Така правова конструкція дозволяє розглядати добровільну здачу не лише як юридичний факт, а як інструмент реалізації принципів гуманізму та довіри у діяльності поліції.

З'ясовано, що добровільна здача зброї займає важливе місце в системі протидії незаконному обігу вогнепальної зброї, доповнюючи репресивні та адміністративно-юрисдикційні заходи превентивним механізмом. Її значення полягає у зменшенні кількості зброї, що перебуває поза державним контролем, запобіганні насильницьким злочинам та нещасним випадкам, а також у зниженні навантаження на правоохоронну систему. В умовах воєнного стану та очікуваного повоєнного періоду добровільна здача набуває стратегічного значення як інструмент стабілізації безпекового середовища.

Доведено, що добровільна здача зброї є ефективним інструментом партнерства між поліцією та населенням, який відповідає ідеології community policing. Вона трансформує взаємовідносини між державою і громадянином із суто каральної моделі у модель співпраці та взаємної відповідальності за стан публічної безпеки. Добровільна участь громадян у виведенні зброї з незаконного обігу сприяє підвищенню рівня довіри до Національної поліції України та формуванню позитивного сприйняття її діяльності як сервісно орієнтованої.

У ході дослідження встановлено, що сталі механізми партнерства між поліцією та населенням формуються через системну комунікацію, інституціоналізовану взаємодію та залучення громад до процесів ухвалення рішень у сфері безпеки. Особливе значення мають діяльність поліцейських офіцерів громади, використання цифрових каналів комунікації, участь органів місцевого самоврядування, ветеранських і громадських організацій у реалізації превентивних програм. Саме такі механізми створюють соціальне підґрунтя для ефективного функціонування інституту добровільної здачі зброї.

На підставі аналізу національної практики та сучасних безпекових викликів запропоновано комплексну модель добровільної здачі зброї в Україні, яка базується на поєднанні нормативно-правового, організаційно-управлінського, інформаційно-аналітичного та соціально-комунікативного компонентів. Запропонована модель орієнтована на сервісність, правову визначеність,

цифровізацію процедур та мотивацію громадян до добровільного роззброєння. Її впровадження здатне забезпечити поетапне скорочення незаконного обігу вогнепальної зброї, підвищити ефективність превентивної діяльності Національної поліції України та сприяти сталому переходу до мирного правопорядку в повоєнний період.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Звіт Національної поліції України про результати роботи у 2024 році. URL: https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/17-civik-2018/zvit_2024/zvit-npu-2024.pdf.
2. Протидія незаконному обігу зброї: МВС та SEESAC узгодили план співробітництва. URL: <https://kg.npu.gov.ua/news/protydiia-nezakonnomu-obihu-zbroi-mvs-ta-seesac-uzghodyly-plan-spivrobitnytstva>.
3. Стало відомо, скільки зброї задекларували українці з початку 2025 року. URL: <https://sud.ua/uk/news/ukraine/338545-stalo-izvestno-skolko-oruzhiya-zadeklarirovali-ukraintsy-s-nachala-2025-goda>.
4. Миронюк С.А., Кобрусєва Є.А. Перспективи запровадження обігу цивільної вогнепальної зброї в Україні та нові виклики для поліції у цій сфері. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 2. С. 344-347. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-2/80>.
5. Санакоєв Д.Б. Нормативно-правові аспекти врегулювання обігу зброї в умовах воєнного стану. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2023. Спец. вип. № 2. С. 224-230. DOI: <https://doi.org/10.31733/2078-3566-2023-6-224-230>.
6. Фоменко А.Є., Бахчев К.В., Дудоров О.О., Камишанський О.Ю., Бочковий О.В. та ін. Діяльність підрозділів превентивної діяльності Національної поліції щодо запобігання правопорушенням у сфері обігу вогнепальної зброї: навч.-практ. посіб. Дніпро: ДДУВС, 2023. 112 с. <https://er.dduvs.edu.ua/handle/123456789/10807>.
7. Чепіжко А.А. Адміністративні послуги МВС у сфері ліцензування об'єктів дозвільної системи: дис. ... д-ра філос.: 081 Право / ДДУВС. Дніпро, 2023. 304 с.
8. Дрок І.С., Бугайчук К.Л., Джафарова О.В. та ін. Міжнародний досвід та практика в післявоєнний період вилучення, прийняття у населення вогнепальної зброї, боєприпасів, у тому числі невстановленого походження, що опинилися у їхньому володінні з різних причин (знайдені, передані тощо): наук. дослідження / кол. авт. Дніпро: Дніпров. держ. ун-т внутр. справ, 2025. 124 с. <https://er.dduvs.edu.ua/handle/123456789/15762>.
9. Необхідні зміни в національному законодавстві для заохочення (стимулювання) Національною поліцією України населення до здачі (виведення з «тіні») вогнепальної зброї, боєприпасів на засадах партнерства, спрямованої на задоволення їхніх потреб у публічній безпеці та порядку: наук. дослідження / Дрок І.С., Бугайчук К.Л., Джафарова О.В. та ін. – Дніпро: ДДУВС, 2025. – 32 с. <https://er.dduvs.edu.ua/handle/123456789/15767>.
10. Дрок І.С., Бугайчук К.Л., Ганжа Т.В. та ін. Д 75 Методи і форми роботи органів (підрозділів) Національної поліції України щодо стабілізації незаконного обігу вогнепальної зброї та реалізації повоєнного роззброєння цивільного населення, заходи стимулювання та заохочення населення до здачі зброї на основі міжнародного досвіду: метод. рек. Дніпро: Дніпров. держ. ун-т внутр. справ, 2025. 60 с. <https://er.dduvs.edu.ua/handle/123456789/15765>.
11. Дрок І.С. Діяльність Національної поліції України щодо стабілізації незаконного обігу вогнепальної зброї. *Activities of law enforcement agencies to ensure public safety and order during the legal regime of martial law: scientific monograph*. Riga, Latvia: «Baltija Publishing», 2024. С. 80-100. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-442-9-5>.
12. Булачек В.Р., Гречанюк А.О., Йосипів Ю.Р., Лиса М.О., Курляк М.Д. Тактика дій підрозділів Національної поліції України щодо вилучення незаконного озброєння у цивільного населення. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. Серія юридична. 2025. № 2: С. 22-33. DOI: <https://doi.org/10.32782/2311-8040/2025-2-4>.
13. У Дніпрі триває декларування зброї – не відкладай! URL: <https://dp.npu.gov.ua/news/udnypri-tryvaie-deklaruvannia-zbroi-ne-vidkladai?v=6868e72c0ad5e>.
14. Добровільна здача та декларування зброї: важлива інформація. URL: <https://andrushkivskagromada.gov.ua/news/1755152374>.